

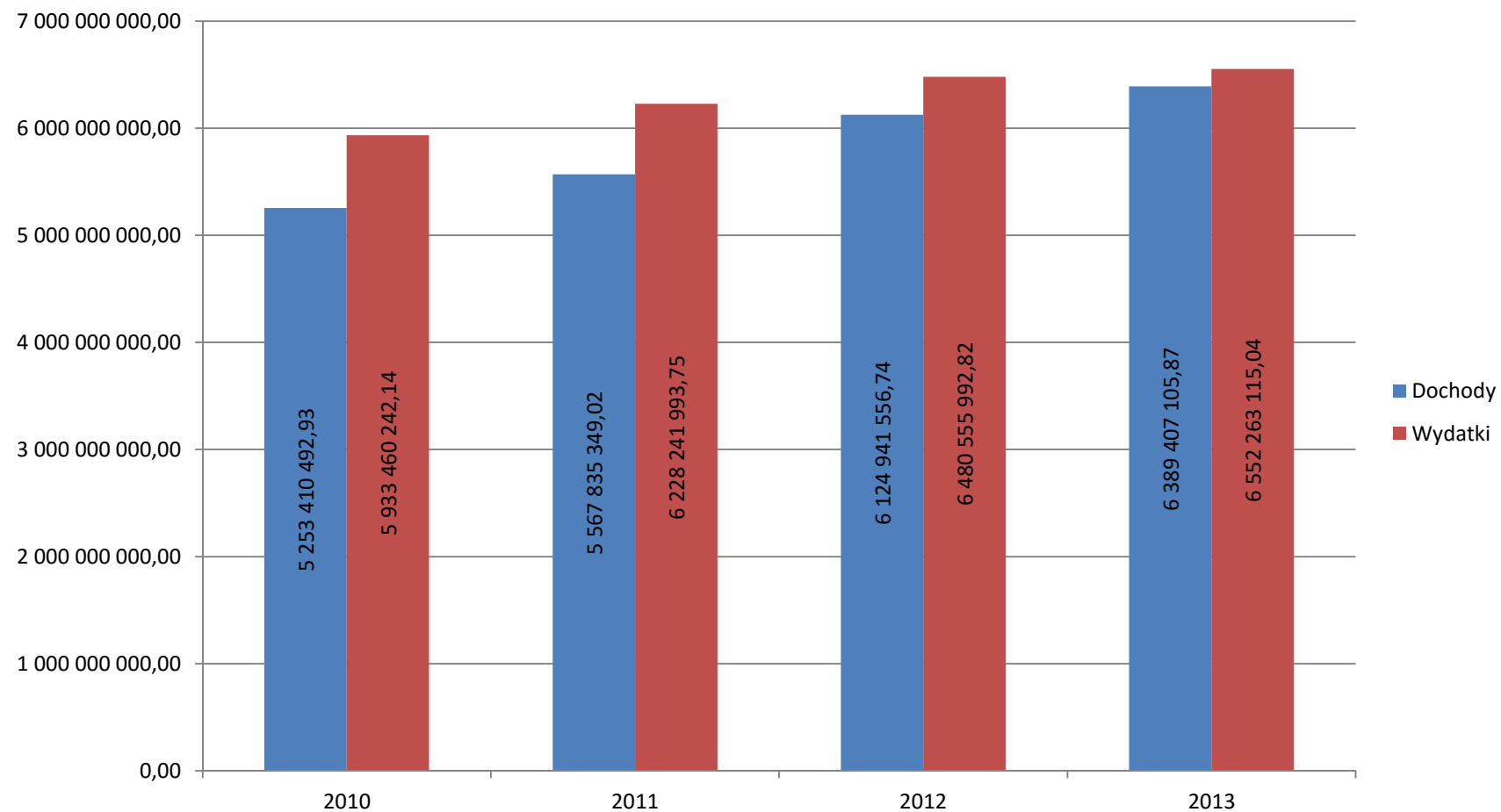
Zdolność gmin do realizacji zadań własnych i zleconych przez administrację rządową 2010-2013

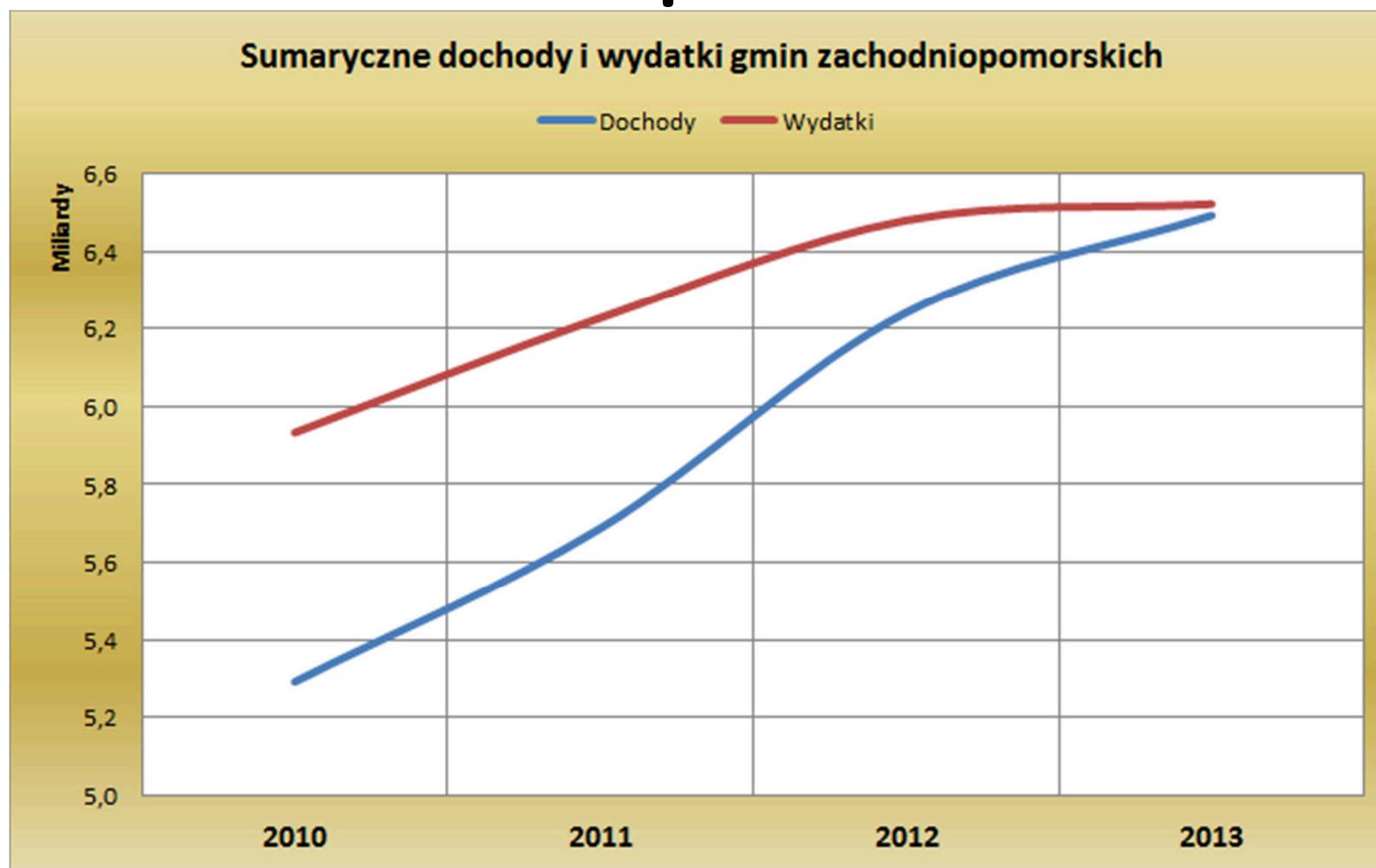
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE

11 grudnia 2014 roku

Dochody i wydatki 2010-2013

Część I.

KONDYCJA FINANSOWA GMIN – ANALIZA WSKAŹNIKOWA

Dochody jednostek samorządu terytorialnego

Ustawa o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 roku (Dz. U. z 2013 r. poz.885 ze zm.) definiuje dochody jednostek samorządu terytorialnego - w podziale na bieżące i majątkowe.

Do dochodów majątkowych zalicza się:

- dotacje i środki przeznaczone na inwestycje,
- dochody ze sprzedaży majątku,
- dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.

Przez dochody bieżące budżetu jednostki samorządu terytorialnego rozumie się dochody budżetowe niebędące dochodami majątkowymi.

Wydatki JST

Do wydatków majątkowych zalicza się wydatki na:

- inwestycje i zakupy inwestycyjne, w tym na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3, w części związanej z realizacją zadań jednostek samorządu terytorialnego,
- zakup i objęcie akcji i udziałów,
- wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

Przez wydatki bieżące budżetu jednostki samorządu terytorialnego rozumie się wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi.

Wynik budżetowy i wynik operacyjny

- Zgodnie z art. 217 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych, różnica między dochodami, a wydatkami budżetu jednostki samorządu terytorialnego stanowi odpowiednio: nadwyżkę albo deficyt budżetu jednostki samorządu terytorialnego.
- Natomiast, różnica między dochodami bieżącymi, a wydatkami bieżącymi określona jest jako wynik bieżący, który w przypadku osiągnięcia wartości dodatnich określany jest jako nadwyżka operacyjna (odpowiednio deficyt operacyjny w przypadku ujemnego wyniku bieżącego).
- Wynik budżetu bieżącego wskazuje, czy jednostka samorządu terytorialnego jest w stanie pokryć wydatki bieżące dochodami bieżącymi.

- Dodatni wynik bieżący (nadwyżka operacyjna) daje jednostce samorządu terytorialnego możliwość realizacji nowych przedsięwzięć majątkowych, zarówno bezpośrednio, przeznaczając tę kwotę na inwestycje lub pośrednio, spłacając wcześniej zaciągnięte zobowiązania na cele inwestycyjne.
- Ujemny wynik bieżący (deficyt operacyjny) oznacza, że bieżące wydatki jednostki samorządu terytorialnego przekraczają jej możliwości finansowe. Może to być spowodowane na przykład nadmiernym wzrostem zadłużenia wraz z kosztami jego obsługi lub niższym, niż zakładano, wzrostem dochodów jednostki. Zadania bieżące mogą być realizowane kosztem sprzedaży majątku jednostki lub poprzez zaciąganie nowych zobowiązań.

Wskaźniki oceny kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego

Trzy rodzaje:

- wskaźniki budżetowe,
- wskaźniki na mieszkańca,
- wskaźniki dla zobowiązań według tytułów dłużnych.

Łącznie MF proponuje 20 wskaźników w podziale na następujące grupy:

1. gminy miejskie,
2. gminy wiejskie,
3. gminy miejsko-wiejskie,
4. miasta na prawach powiatu,
5. metropolie.

Wskaźnik WB3 – Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem

$$W_{B3} = \frac{No}{Do}$$

No – *nadwyżka operacyjna (dodatnia wartość wyniku bieżącego będącego różnicą dochodów bieżących i wydatków bieżących)*, Do – *dochody ogółem*.

Dodatnia wartość wyniku bieżącego (różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi) określona jako nadwyżka operacyjna wskazuje na potencjalne zdolności i możliwości jednostki samorządu terytorialnego do spłaty zobowiązań oraz do finansowania wydatków o charakterze inwestycyjnym.

Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem (WB3) określa stopień, w jakim jednostka mogłaby zaciągnąć nowe zobowiązania, w stosunku do osiągniętych dochodów..

Wartości minimalne i maksymalne

KAMIEŃ POMORSKI	-6,8%
DOBRA NOWOGARDZKA	-4,7%
OSTROWICE	-4,6%
DARŁOWO M.	-3,0%
SŁAWOBORZE	-2,6%
BIELICE	-2,6%
RYMAŃ	-2,3%
CHOJNA	-1,2%
BIAŁY BÓR	-0,4%
ŚWINOUJŚCIE	-0,1%

GOLENIÓW	12,0%
DOLICE	12,3%
POSTOMINO	12,6%
BIESIEKIERZ	12,9%
KRZĘCIN	12,9%
KALISZ POMORSKI	14,6%
CEDYNIA	15,0%
KOŁBASKOWO	16,5%
WAŁCZ	19,3%
KOŁOBRZEG	24,7%
ŚWIESZYNO	25,6%
DOBRA SZCZECIŃSKA	29,3%
STEPNICA	37,6%
NOWE WARPNO	40,1%

Im wyższa jest wartość tego wskaźnika tym większe są możliwości inwestycyjne lub większa możliwość zwiększenia wydatków bieżących.

Ujemna wartość wskaźnika wskazuje na to, że jednostka samorządu terytorialnego nie wypracowuje nadwyżki operacyjnej

Wskaźnik WB5 – Obciążenie wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń

$$W_{B5} = \frac{W_w}{W_b}$$

gdzie:

W_w – wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń,

W_b – wydatki bieżące (wydatki niebędące wydatkami majątkowymi).

Wskaźnik WB5 wskazuje, jaką część wydatków bieżących stanowią wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń.

WB5 - wartości minimalne i maksymalne

NOWE WARPNO	19,7%	SZCZECINEK	47,2%
REWAL	29,3%	WAŁCZ M.	47,2%
DARŁOWO	33,0%	SŁAWNO M.	47,4%
KOŁOBRZEG	33,9%	PRZYBIERNÓW	47,5%
SZCZECINEK M.	35,2%	CHOSZCZNO	47,6%
MIĘDZYZDROJE	36,3%	NOWOGRÓDEK POMORSKI	47,6%
RYMAŃ	36,6%	TRZCIŃSKO-ZDRÓJ	47,8%
KARLINO	37,8%	GOLCZEWO	47,9%
DOBRA NOWOGARDZKA	37,9%	WIERZCHOWO	48,2%
		KOSZALIN	48,2%
		GRYFINO	49,5%
		OSINA	49,7%
		CHOJNA	50,6%
		TUCZNO	51,9%

Wskaźnik WB7 – Wskaźnik samofinansowania

$$W_{B7} = \frac{No + Dm}{Wm}$$

gdzie:

Dm – dochody majątkowe;

No – nadwyżka operacyjna;

Wm – wydatki majątkowe.

WB7 – wartości najniższe i najwyższe

KAMIEŃ POMORSKI	5,7%
DOBRA NOWOGARDZKA	12,0%
SŁAWOBORZE	21,3%
TRZEBIATÓW	22,1%
STARA DĄBROWA	30,8%
CHOSZCZNO	32,6%
DZIWNÓW	34,6%
NOWOGARD	38,6%

Wartość wskaźnika WB7 wskazuje stopień w jakim jednostka samorządu terytorialnego finansuje inwestycje środkami własnymi, czyli zdolność do samofinansowania. Im wyższa jest ta relacja tym mniejsze ryzyko utraty płynności finansowej w związku z nadmiernymi kosztami obsługi zadłużenia, jednak jego wysoka wartość może również świadczyć o niskim poziomie realizowanych inwestycji w stosunku do własnych możliwości.

SUCHAŃ	200,1%
CHOCIWEL	218,2%
RYMAŃ	226,4%
TUCZNO	227,4%
DĘBNO	229,7%
USTRONIE MORSKIE	249,3%
STARE CZARNOWO	262,7%
STARGARD SZCZECIŃSKI	268,7%
GRZMIĄCA	268,7%
SIEMYŚL	290,0%
PYRZYCE	301,3%
MYŚLIBÓRZ	334,7%
GOLCZEWO	341,2%
BIESIEKIERZ	358,3%
KARNICE	408,0%
BOLESZKOWICE	465,4%
ŚWIERZNO	975,1%
WAŁCZ M.	1167,3%

Wskaźnik WL3 – Zobowiązania ogółem na mieszkańca

$$W_{L3} = \frac{Z_o}{L}$$

gdzie:

Z_o – zobowiązania według tytułów dłużnych,

L – liczba mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego.

WL3 – wartości minimalne i maksymalne

STEPNICA	0,00
ŚWIESZYNO	0,00
WAŁCZ	0,00
NOWE WARPNO	0,00
DARŁOWO M.	193,54
KOŁOBRZEG	319,33
CZŁOPA	414,53
KOŁBASKOWO	428,22
OSINA	503,41
CEDYNIA	543,26

RECZ	2 785,33
BIAŁY BÓR	2 848,00
MIĘDZYDROJE	2 864,03
Świnoujście	2 986,14
PEŁCZYCE	3 077,96
USTRONIE MORSKIE	3 257,03
MIELNO	3 569,92
KOBYLANKA	3 639,38
KARLINO	3 984,16
DZIWNÓW	4 220,48
OSTROWICE	11 277,71
REWAL	35 603,70

Wskaźnik WZ5 – Obciążenie dochodów własnych obsługą zadłużenia

$$W_{Z5} = \frac{O + R}{Dw}$$

gdzie:

Dw – dochody własne,

O – odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek,

R – spłata rat kapitałowych od zaciągniętych kredytów i pożyczek.

WZ5 wartości minimalne i maksymalne

STEPNICA	0,0%
ŚWIESZYNO	0,0%
KOŁBASKOWO	0,0%
NOWE	
WARPNO	0,0%
WAŁCZ	1,4%
RĄBINO	3,4%
KOŁOBRZEG	4,1%
CEDYNIA	4,7%
SZCZECIN	5,7%
BARWICE	5,9%
IŃSKO	6,3%
DARŁOWO M.	6,3%

BIAŁOGARD M.	50,4%
PEŁCZYCE	50,9%
MANOWO	51,1%
WARNICE	53,0%
PŁOTY	59,1%
BIELICE	61,8%
MYŚLIBÓRZ	64,1%
KARNICE	71,7%
MASZEWO	74,0%
ŚWIDWIN	81,0%
DOBRA	82,1%
BOBOLICE	91,2%
ŚWIERZNO	98,4%
BIAŁOGARD	116,4%
BIAŁY BÓR	117,1%
DRAWNO	142,0%

Wskaźnik WZ5 -- obciążenie dochodów własnych obsługą zadłużenia. Im większa jest wartość tej relacji tym większe jest ryzyko wystąpienia niewypłacalności jednostki samorządu terytorialnego.

Wskaźnik WZ6 – Obciążenie dochodów bieżących wydatkami bieżącymi i obsługą zadłużenia

$$W_{Z6} = \frac{Wb + R + O}{Db}$$

gdzie:

Wb – wydatki bieżące,

R – spłata rat kapitałowych od zaciągniętych kredytów i pożyczek,

O – odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek,

Db – dochody bieżące.

WZ6: wartości maksymalne i minimalne

NOWE WARPNO	48,6%
STEPNICA	53,8%
ŚWIESZYNO	72,4%
KOŁOBRZEG	77,4%
DOBRA SZCZECIŃSKA	79,9%
WAŁCZ	80,1%
KOŁBASKOWO	80,9%
CEDYNIA	87,6%
KALISZ POMORSKI	89,6%
DOLICE	89,7%
GOLENIÓW	91,9%
MIROŚLAWIEC	92,6%
SZCZECIN	93,6%
MIELNO	94,1%
GOŚCINO	94,7%

KOSZALIN	120,3%
BIAŁOGARD M.	120,4%
KAMIEŃ POMORSKI	121,5%
SŁAWNO M.	122,2%
DYGOWO	122,5%
ŚWIDWIN	126,2%
MANOWO	128,3%
MYŚLIBÓRZ	128,4%
ŚWIERZNO	129,3%
KARNICE	133,3%
BIELICE	139,0%
DOBRA	139,7%
BOBOLICE	140,7%
BIAŁOGARD	149,1%
DRAWNO	150,1%
OSTROWICE	156,4%
BIAŁY BÓR	157,5%

Wskaźnik WZ6 obrazuje obciążenie dochodów bieżących wydatkami bieżącymi i obsługą zadłużenia (odsetek i spłaty rat kapitałowych).

Część II.

KONDYCJA FINANSOWA GMIN – ANALIZA STRUMIENIOWA

Klasyfikacja źródeł przychodów, dochodów i środków jednostek samorządu terytorialnego (gmin)

Źródło dochodów	Kod	Opis	Paragraf	4P
Działalność gminy	A1	zyski z działalności gminy	053,056,057,058,059,069,076,083,084,090,091,092,097,098,236,237,290,812	0
	A2	sprzedaż, wynajem majątku itp.	075,077,078,087	0
	A3	środki otrzymane od jednostek z sektora finansów publicznych	246,628	0
Działalność państwa i jednostek zewnętrznych	B1	dotacje na zadania własne i zlecone	201-213,268,271,284,631	0
	B2	subwencja ogólna i środki na uzupełnienie dochodów gmin	275,292	0
	B3	dotacje z innych źródeł	231,232,233,244,269,270,271,287,620,630,661,662,663	0
	B4	dotacje celowe inwestycyjne	618,626,629,632,633,641,643,656,665	0
Działalność obywateli	C1	wpływy z podatków i opłat lokalnych	031-050	0
	C2	wpływy z PIT	001	0
	C3	wpływy z podatku od osób prawnych	002	0
Działalność UE	E1	środki UE na inwestycje	626,628,629,630,661,662	7,8,9
	E2	dotacje celowe z UE na różne cele	200,270,620,666	7,8,9
	E3	dotacje z UE uzyskane za pośrednictwem samorządu województwa	231,232,233	7,8,9
Pozostałe	D1	wpływy pozostałe	074,096,240,279,291,298,299,666,668,802,851	0

Klasyfikacja kierunków wydatków

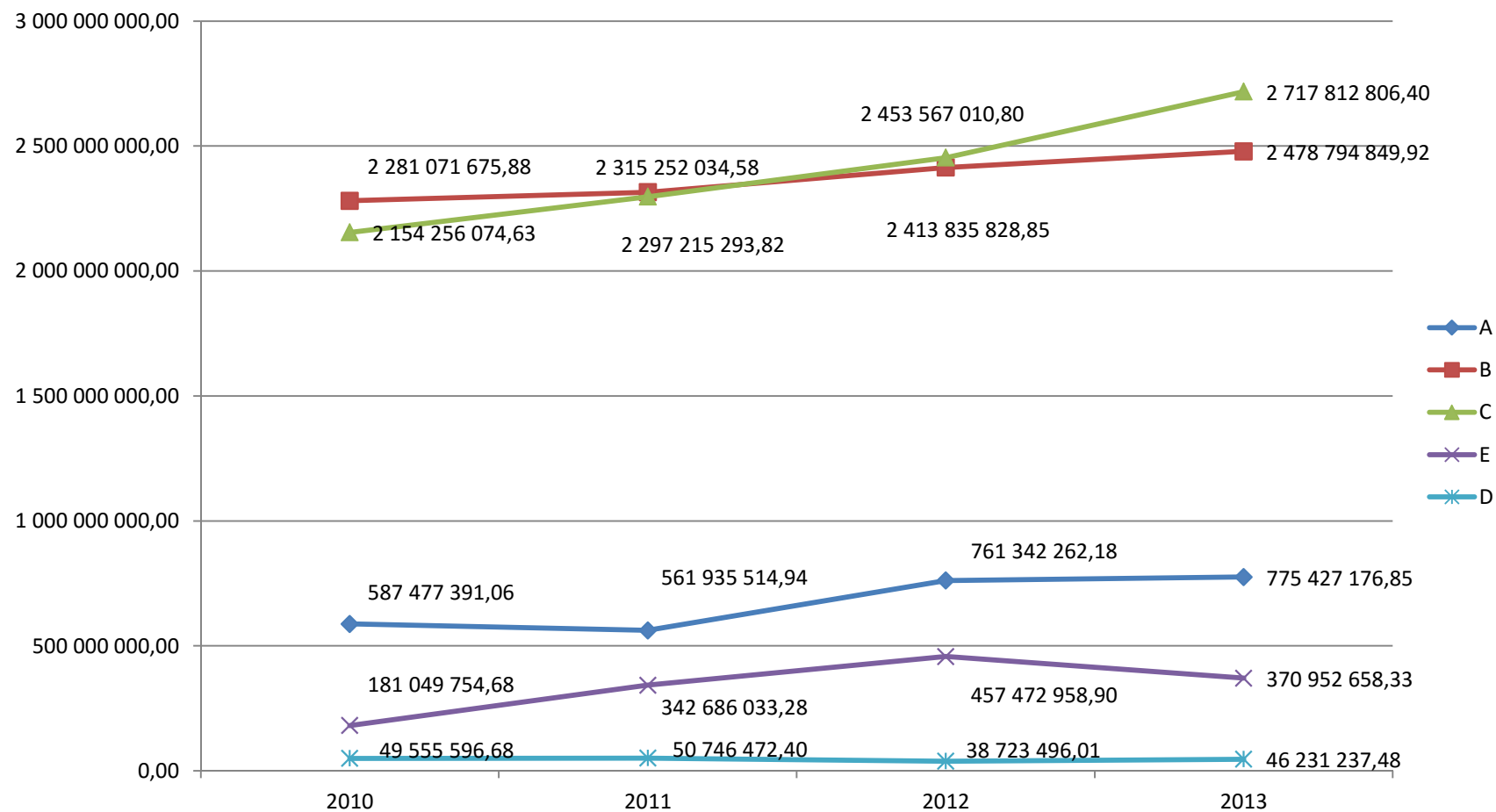
wyróżniona grupa wydatków:	uwzględnione paragrafy klasyfikacji budżetowej
wynagrodzenia i pochodne	§: 302-304, 307,401-402,404-415, 417-418
podatki, długi, sądy	§: 257-258,263,271,285,293,300,416,440,444,446,448-453,460-461,666,801,806,807,811
materiały, usługi, szkolenia, stypendia	§: 236,254,272,321,324-326,421-439,455,470,474-475
inwestycje własne	§: 605-606, 617,619-623,630,656-658,661-663, 665 i 680 oraz 4P=0
inwestycje w opraciu o UE	§: 605-606, 617,619-623,630,656-658,661-663, 665 i 680 oraz 4P=1-9
pomoc społeczna	§: 200,305,311
pozostałe	§: 231-233,240-241,248-249,251, 256, 259,264-266,275,280-283,288,290-291,294,296,298,441-443,456-459,467-468,478,481,495,498,601-602,802,808-809,855

Wielkość przychodów i dochodów jednostek samorządu terytorialnego (gmin) w województwie

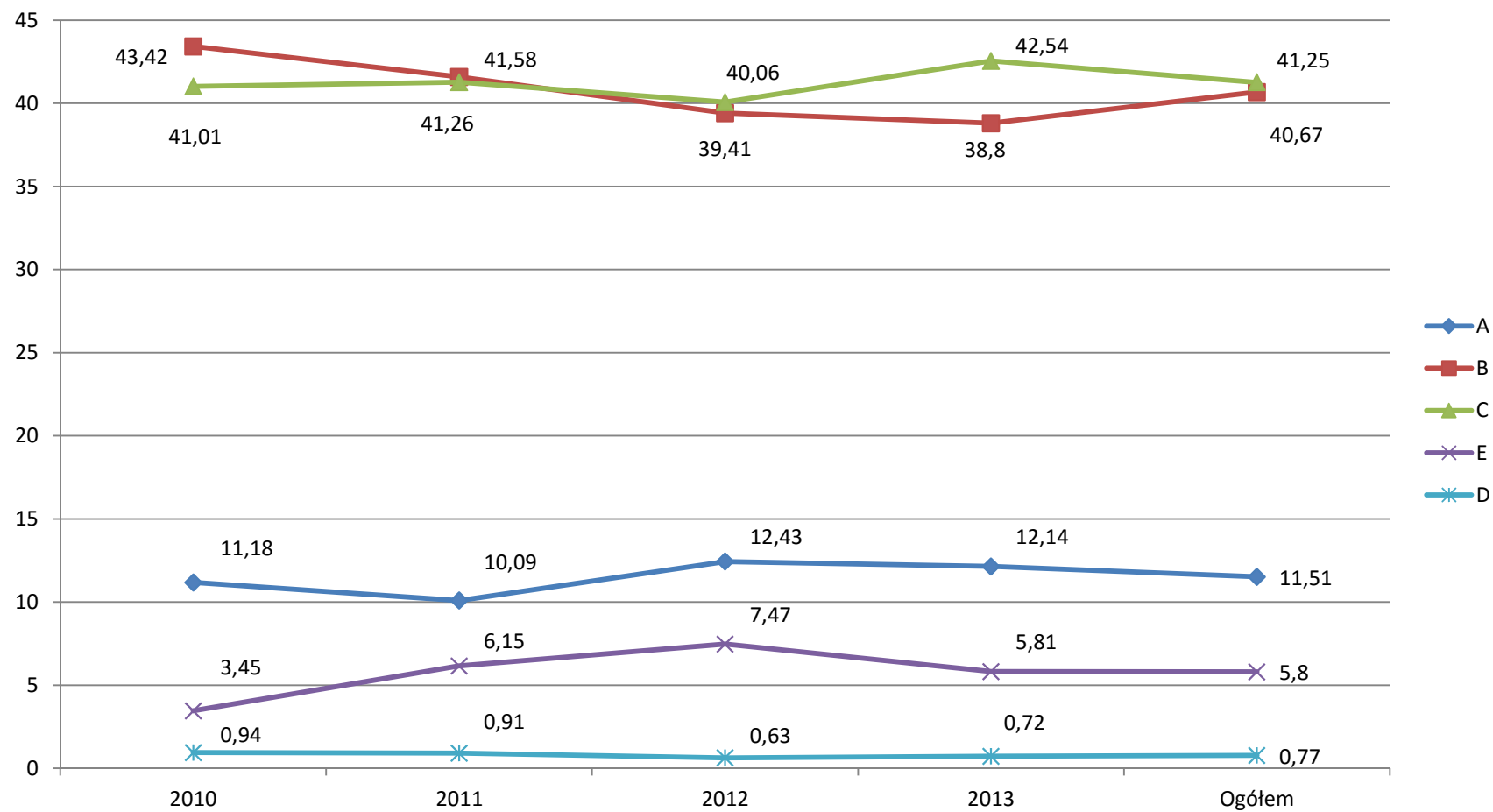
zachodniopomorskim

Rodzaj źródła	Rok				
	2010	2011	2012	2013	Razem
A1	327 528 457,11	331 422 680,61	490 997 822,82	470 783 470,46	1 620 732 431,00
A2	258 536 972,76	228 601 457,18	266 732 701,57	301 308 739,26	1 055 179 870,77
A3	1 411 961,19	1 911 377,15	3 611 737,79	3 445 882,58	10 380 958,71
Razem A	587 477 391,06	561 935 514,94	761 342 262,18	775 427 176,85	2 686 293 260,48
B1	755 385 847,53	765 468 317,91	787 144 673,08	834 528 963,85	3 142 527 802,37
B2	1 368 073 427,00	1 425 891 129,00	1 503 509 767,00	1 529 971 969,00	5 827 446 292,00
B3	59 820 905,38	58 604 702,86	72 288 879,96	59 524 302,78	250 238 790,98
B4	97 791 495,97	65 287 884,81	50 892 508,81	54 769 614,29	268 741 503,88
Razem B	2 281 071 675,88	2 315 252 034,58	2 413 835 828,85	2 478 794 849,92	9 488 954 389,23
C1	1 212 813 493,93	1 252 998 759,32	1 382 923 076,36	1 605 985 005,07	5 454 720 334,68
C2	889 597 387,00	986 099 745,00	1 011 430 268,00	1 052 903 540,00	3 940 030 940,00
C3	51 845 193,70	58 116 789,50	59 213 666,44	58 924 261,33	228 099 910,97
Razem C	2 154 256 074,63	2 297 215 293,82	2 453 567 010,80	2 717 812 806,40	9 622 851 185,65
E1	35 195 526,28	41 639 357,64	68 182 876,58	51 626 355,03	196 644 115,53
E2	145 854 228,40	301 046 675,64	389 290 082,32	311 264 556,99	1 147 455 543,35
E3	-	-	-	8 139 207,75	8 139 207,75
Razem E	181 049 754,68	342 686 033,28	457 472 958,90	370 952 658,33	1 352 238 866,63
D	49 555 596,68	50 746 472,40	38 723 496,01	46 231 237,48	179 752 369,02
Ogółem dochody	5 253 410 492,93	5 567 835 349,02	6 124 941 556,74	6 389 407 105,87	23 330 090 071,01

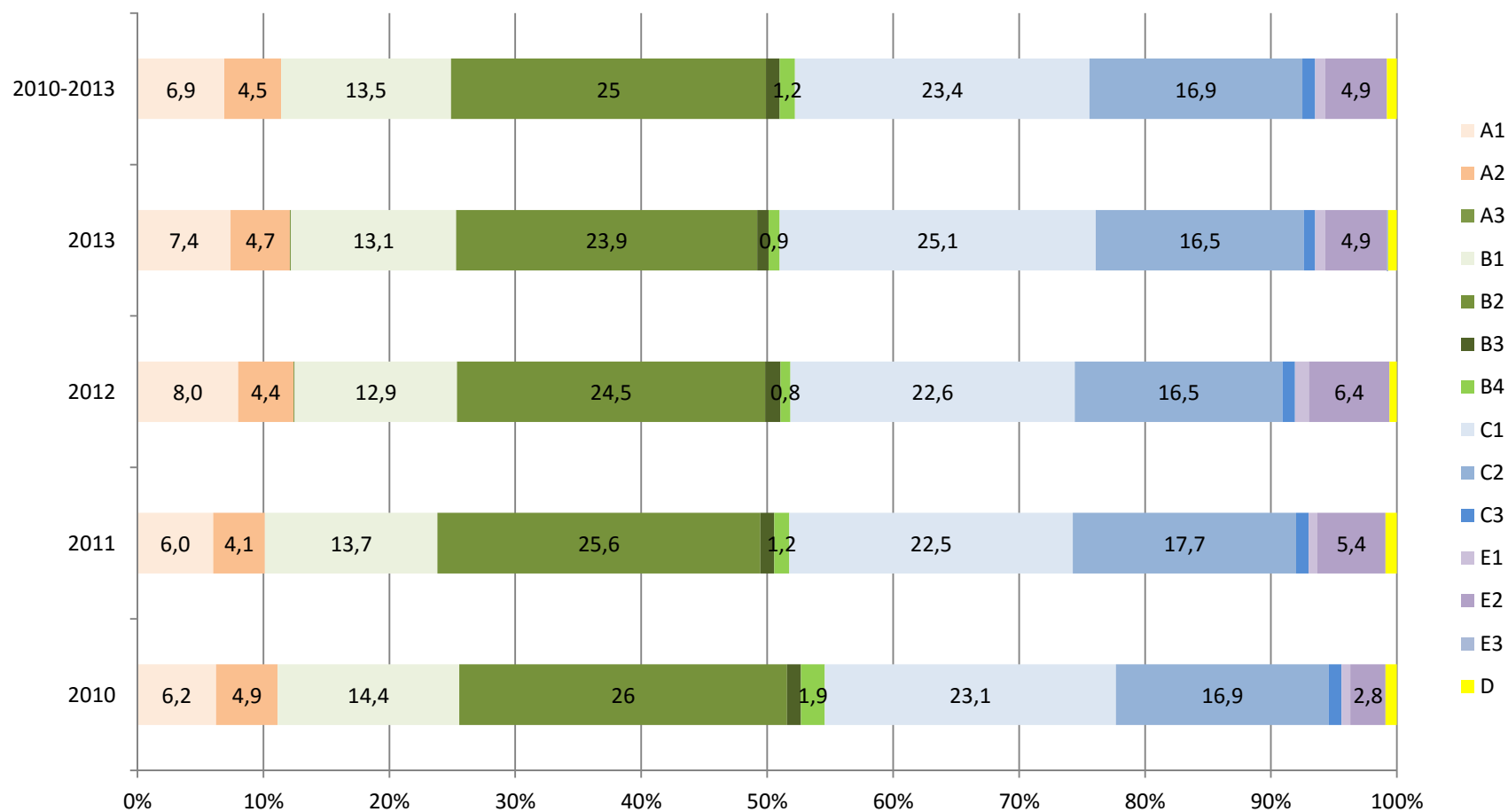
Dochody gmin według źródeł w latach 2010-2013

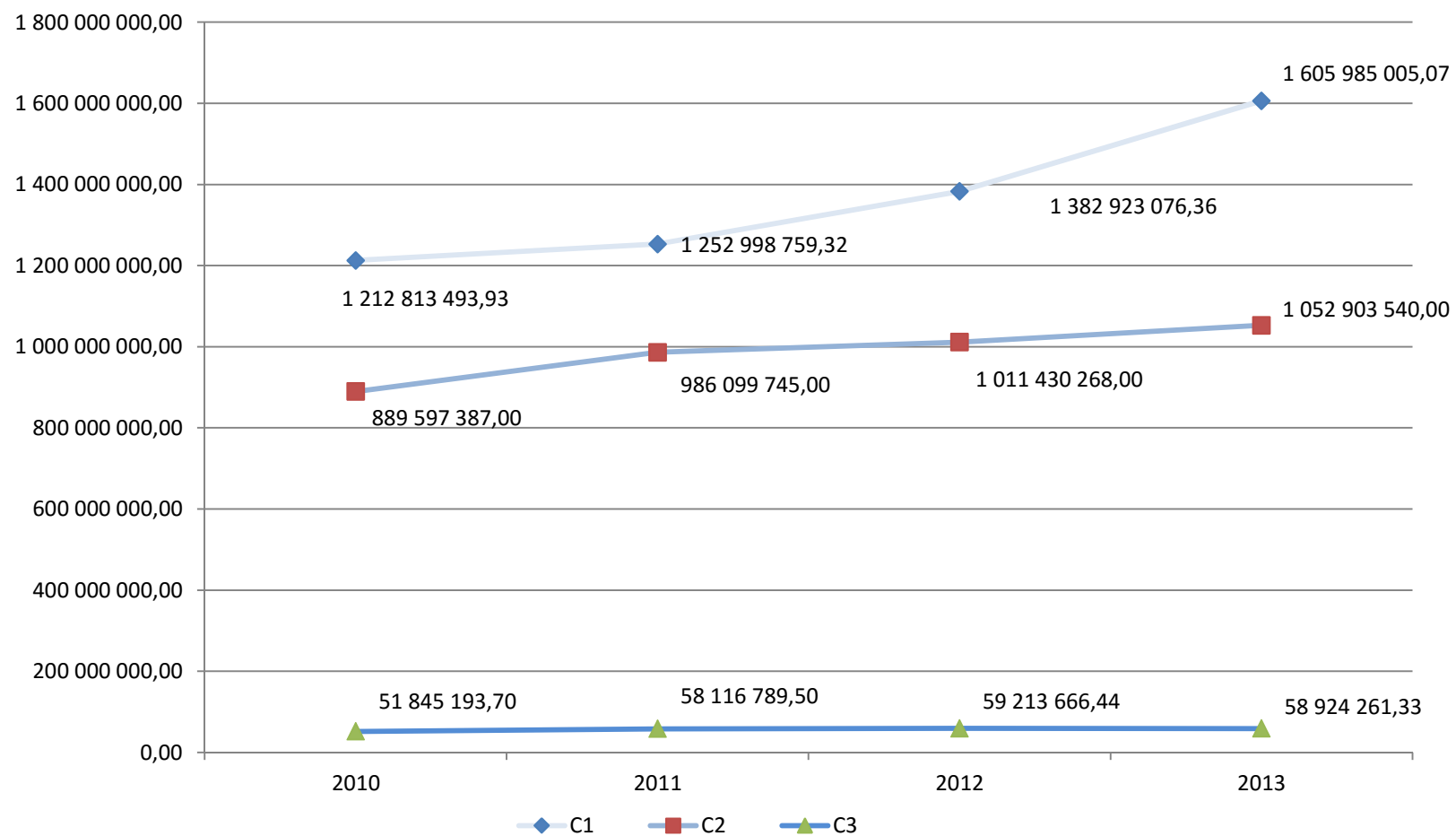
Udział źródeł przychodów w dochodach jednostek samorządu terytorialnego (gmin) województwa zachodniopomorskiego w latach 2010-2013

Udział w dochodach według kategorii źródeł

Dochody z działalności obywateli

Podział subwencji ogólnej w gminach województwa zachodniopomorskiego w latach 2010-2013

Rok	Subwencja ogólna				Odsetek części oświatowej
	sumarycznie	część oświatowa	część wyrównawcza	część równoważąca	
2010	1 103 427 975,00	864 444 352,00	216 197 938,00	22 785 685,00	78,34
2011	1 128 804 598,00	898 679 770,00	207 793 091,00	22 331 737,00	79,61
2012	1 191 349 427,00	950 648 680,00	216 257 031,00	24 443 716,00	79,80
2013	1 212 058 989,00	959 715 211,00	228 139 041,00	24 204 737,00	79,18
Razem 2010-2013	4 635 640 989,00	3 673 488 013,00	868 387 101,00	93 765 875,00	79,24

Rozdysponowanie dotacji na zadania własne i zlecone w latach 2010-2013

Rok	Kwota B1	W tym na zadania zlecone	Odsetek na zadania zlecone
2010	755 385 847,53	579 700 789,44	76,74
2011	765 468 317,91	592 558 867,37	77,41
2012	787 144 673,08	597 480 834,76	75,90
2013	834 528 963,85	601 691 261,91	72,10
Razem 2010-2013	3 142 527 802,37	2 371 431 753,48	75,46

Rozdysponowanie środków na zadania zlecone przez administrację rządową w latach 2010-2013

Rok	Kwota dotacji na zadania zlecone (określone paragrafami 201, 202, 204, 211, 212)	W tym		Udział w ogólnej kwocie dotacji na zadania zlecone		Udział w dochodach
		Na administrację rządową i organy państwa (działy 750 i 751)	Na pomoc społeczną (dział 852)	Działów 750 i 751	Działu 852	
2010	579 700 789,44	24 180 521,44	466 120 412,69	4,2	80,4	11,0
2011	592 558 867,37	21 330 067,69	477 760 426,06	3,6	80,6	10,6
2012	597 480 834,76	15 131 610,48	486 466 919,80	2,5	81,4	9,8
2013	601 691 261,91	14 806 700,63	478 875 233,80	2,5	79,6	9,4
Razem	2 371 431 753,48	75 448 900,24	1 909 222 992,35	3,2	80,5	10,2

„Środki wolne” do dyspozycji jednostek samorządu terytorialnego (gmin) w województwie zachodniopomorskim w latach 2010-2013

Rok	B2 (bez części oświatowej subwencji ogólnej)	C1	C2	C3	Ogółem "wolne środki"	Ogółem dochody	Odsetek "wolnych środków"
2010	503 629 075,00	1 154 820 135,70	889 597 387,00	51 845 193,70	2 599 891 791,40	5 253 410 492,93	49,49
2011	527 211 359,00	1 184 456 301,57	986 099 745,00	58 116 789,50	2 755 884 195,07	5 567 835 349,02	49,50
2012	552 861 087,00	1 320 275 577,26	1 011 430 268,00	59 213 666,44	2 943 780 598,70	6 124 941 556,74	48,06
2013	570 256 758,00	1 540 856 168,23	1 052 903 540,00	58 924 261,33	3 222 940 727,56	6 389 407 105,87	50,44
Razem 2010-2013	2 153 958 279,00	5 200 408 182,76	3 940 030 940,00	228 099 910,97	11 522 497 312,73	23 330 090 071,01	49,39

Podsumowanie...1

- Głównym źródłem dochodów gmin są kontrybucje ze strony budżetu państwa oraz samych mieszkańców
- W ramach tej pierwszej kontrybucji szczególne znaczenie posiada subwencja ogólna, choć nie bez znaczenia są także dotacje na zadania własne i zlecone
- W ramach drugiej kontrybucji przeważa wpływ podatków i opłat lokalnych, choć nie do przecenienia jest również wkład obywateli w postaci odpisu z dochodów (PIT)
- Praktycznie bez znaczenia są wpływy z podatku CIT, który przynajmniej w tym aspekcie jawi się jako zupełnie iluzoryczny.

Podsumowanie... 2

- Własna aktywność gmin dodaje tylko co 10-tą złotówkę do ogólnych dochodów.
- Na uwagę zasługuje fakt, iż przynajmniej w odniesieniu do wszystkich gmin, nie obserwuje się zjawiska „wyprzedaży” majątku. W przypadku pojedynczych gmin sytuacja może być już inna.
- Prawie bez znaczenia dla budżetów gminnych są środki europejskie. Wśród nich szczególnie niezauważalne są środki przeznaczone na inwestycje. Zasoby europejskie jeśli są dostępne samorządom to raczej tym ze szczebla powiatowego, a na pewno wojewódzkiego. Raczej nie gminnego.

Podsumowanie...3

- Udział interwencji budżetu państwa w kształtowaniu się dochodów płynących z różnych działań aktywności społecznej w zasadzie nie jest decydujący. Z jednym wszelako wyjątkiem, a jest nim pomoc społeczna. W stosunku do całości sum będących tutaj podstawą obliczeń dotacje z budżetu państwa przechodzące przez budżet wojewody finansują dochody z przeznaczeniem na pomoc społeczną w ponad 80%. Zadania z tego zakresu są wykonywane w zasadzie tylko dlatego, że ich koszty są pokrywane przez państwo. **Idea wspólnoty troszczącej się o swoich współobywateli w chwilach i sytuacjach dla nich trudnych jest w tych warunkach tylko ideą, ale nie jest bytem realnym.** Należałoby się w związku z tym zastanowić nad zasadnością używania słowa „wspólnota” w stosunku do zbiorowości zamieszkujących określony obszar.
- Działalność własna gminy owocująca pozyskiwaniem środków koncentruje się zasadniczo w dziale gospodarka mieszkaniowa (dział 700), a ponadto w dziale gospodarki komunalnej i ochronie środowiska (dział 900). Zauważyć również można pewne napływy z działu oświata i wychowanie (dział 801). Dotacje i subwencje zaliczane są głównie do „różnych rozliczeń” (dział 758), z czego niewiele musi jeszcze wynikać dla przyszłych kierunków wydatków. Zaraz potem, a jest to już alokacja wyraźnie dedykowana przyszłemu celowi wydatków, lokuje się „pomoc społeczna (dział 852). **Środki europejskie należą do najmniej znaczących, ale za to są w największym stopniu rozproszone po różnych działach.** Na plan pierwszy wysuwa się jednak dział transportu i łączności (dział 600), a potem gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (dział 900), pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (dział 853) oraz kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (dział 921).

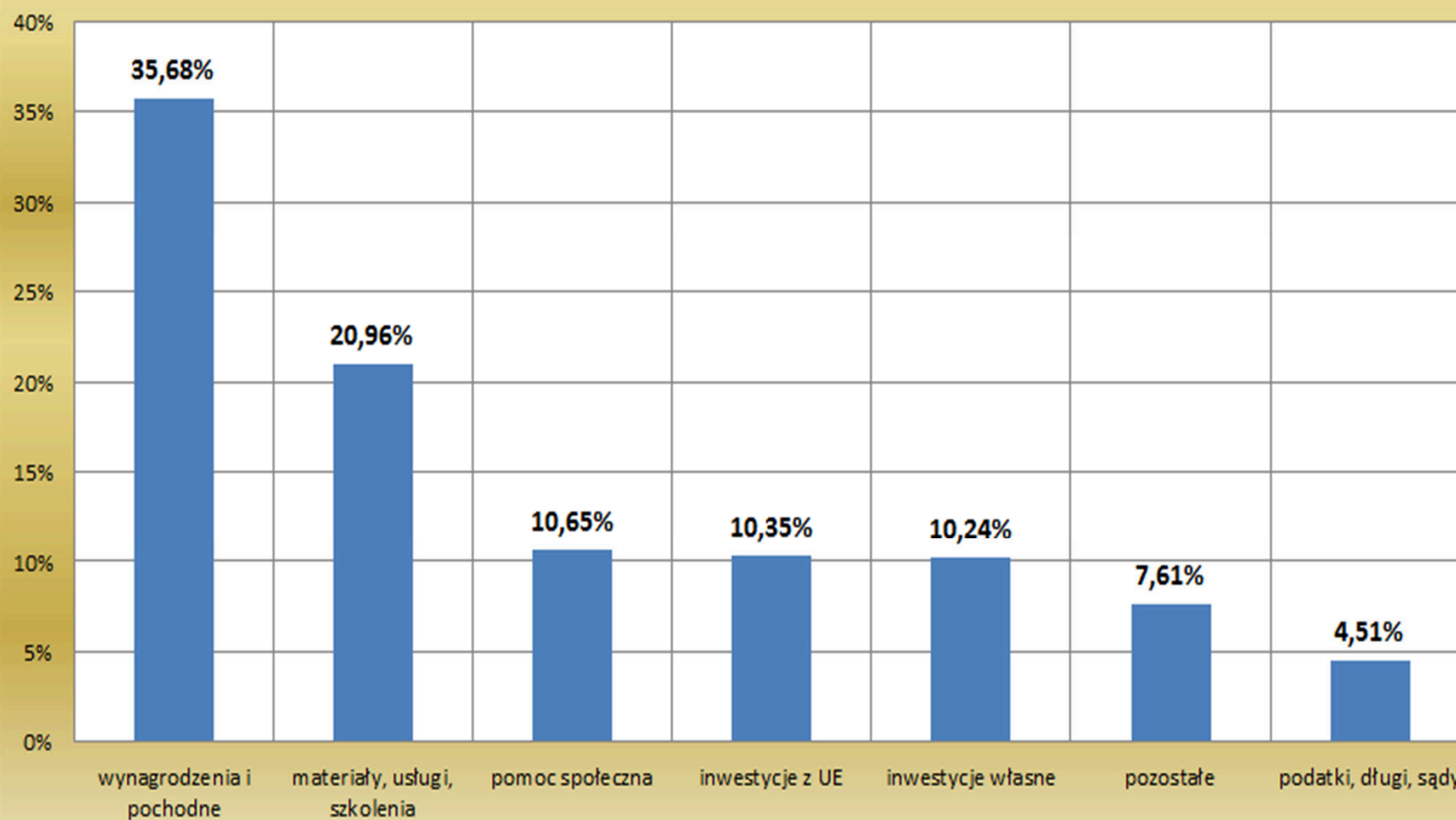
Sumaryczne wydatki gmin w wyróżnionych grupach

Grupa	nazwa grupy	2010	2011	2012	2013	Razem:
A1	wynagrodzenia i pochodne	2 003 119 073,87	2 212 943 212,10	2 341 402 154,78	2 422 067 921,44	8 979 532 362,19
A2	podatki, długi, sądy	207 086 916,37	257 419 570,58	340 279 502,65	329 538 723,85	1 134 324 713,45
A3	materiały, usługi, szkolenia	1 126 494 736,13	1 156 422 835,77	1 416 543 125,01	1 573 986 918,46	5 273 447 615,37
A	Razem	3 336 700 726,37	3 626 785 618,45	4 098 224 782,44	4 325 593 563,75	15 387 304 691,01
B1	inwestycje własne	768 061 811,11	663 372 246,96	590 309 338,90	556 325 618,42	2 578 069 015,39
B2	inwestycje z UE	557 507 657,46	793 357 549,47	714 928 355,14	537 569 369,37	2 603 362 931,44
B	Razem	1 325 569 468,57	1 456 729 796,43	1 305 237 694,04	1 093 894 987,79	5 181 431 946,83
C1	pomoc społeczna	656 675 954,98	664 244 263,20	674 299 611,08	684 296 874,21	2 679 516 703,47
C2	pozostałe	614 514 092,22	480 482 315,67	402 793 905,26	418 477 689,29	1 916 268 002,44
C	Razem	1 271 190 047,20	1 144 726 578,87	1 077 093 516,34	1 102 774 563,50	4 595 784 705,91
Razem:	Razem:	5 933 460 242,14	6 228 241 993,75	6 480 555 992,82	6 522 263 115,04	25 164 521 343,75

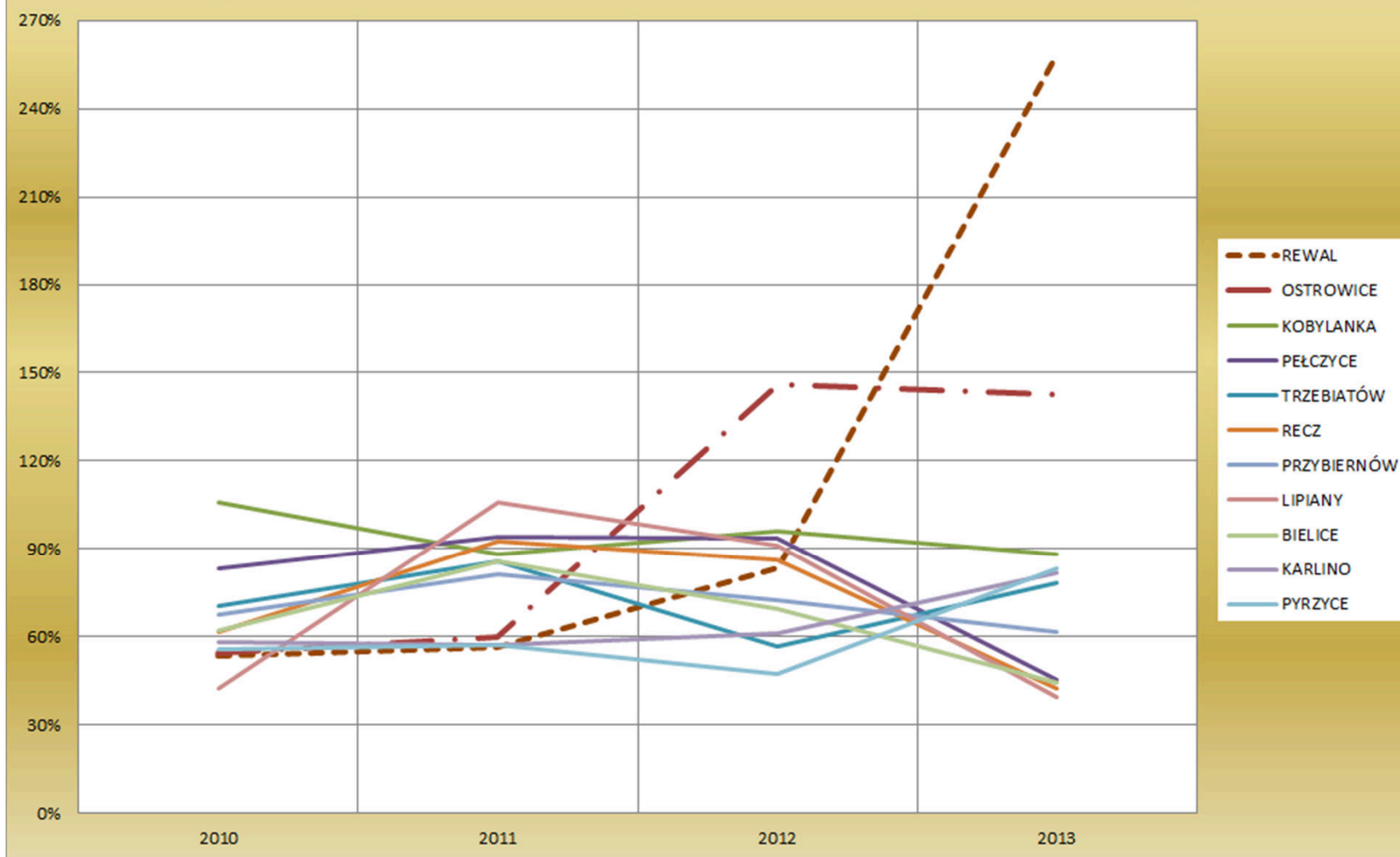
Udziały sumarycznych wydatków dla wyróżnionych grup.

Grupa	nazwa grupy	2010	2011	2012	2013	Razem:
A1	wynagrodzenia i pochodne	33,76%	35,53%	36,13%	37,14%	35,68%
A2	podatki, długi, sądy	3,49%	4,13%	5,25%	5,05%	4,51%
A3	materiały, usługi, szkolenia	18,99%	18,57%	21,86%	24,13%	20,96%
A	Razem	56,24%	58,23%	63,24%	66,32%	61,15%
B1	inwestycje własne	12,94%	10,65%	9,11%	8,53%	10,24%
B2	inwestycje z UE	9,40%	12,74%	11,03%	8,24%	10,35%
B	Razem	22,34%	23,39%	20,14%	16,77%	20,59%
C1	pomoc społeczna	11,07%	10,67%	10,40%	10,49%	10,65%
C2	pozostałe	10,36%	7,71%	6,22%	6,42%	7,61%
C	Razem	21,42%	18,38%	16,62%	16,91%	18,26%

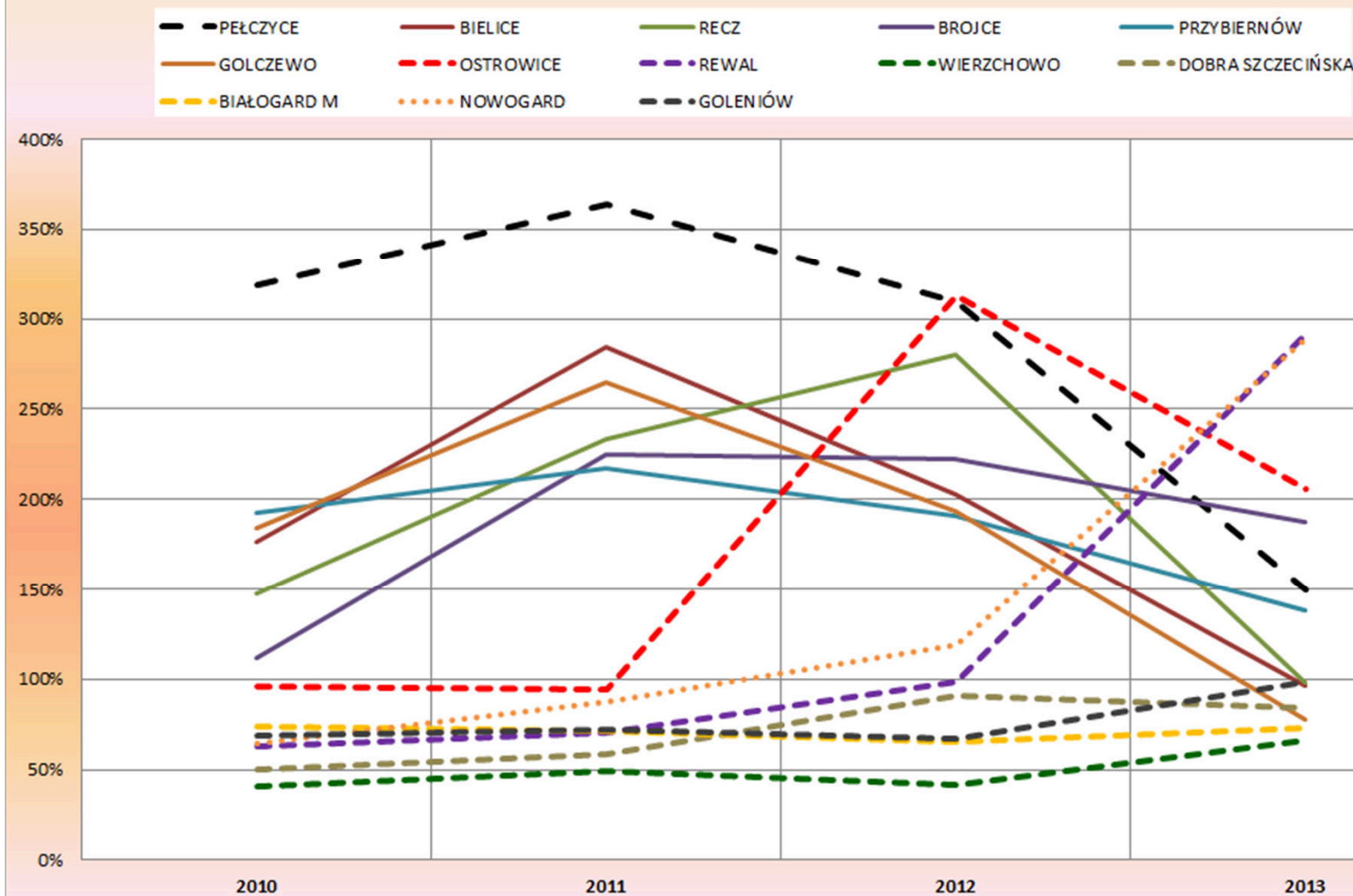
Udział wyróżnionych grup wydatków w latach 2010-2013

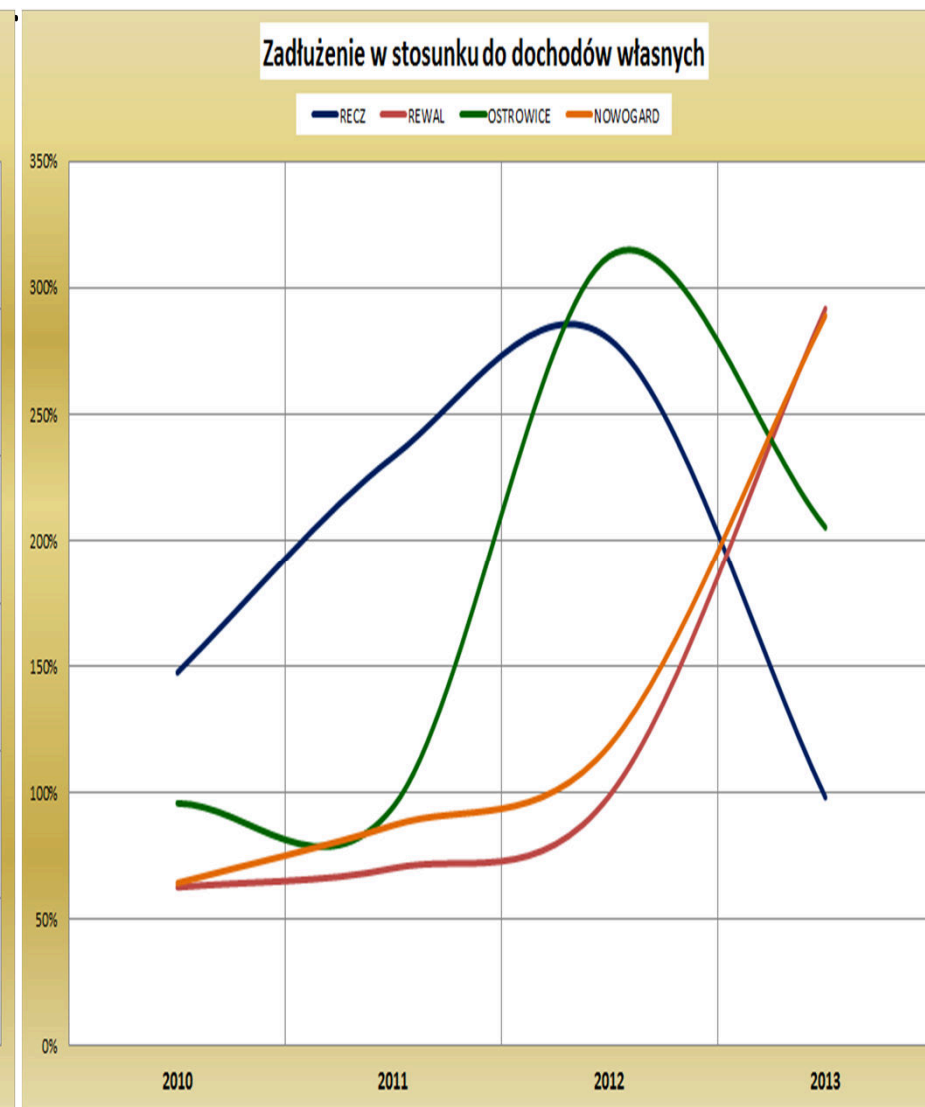
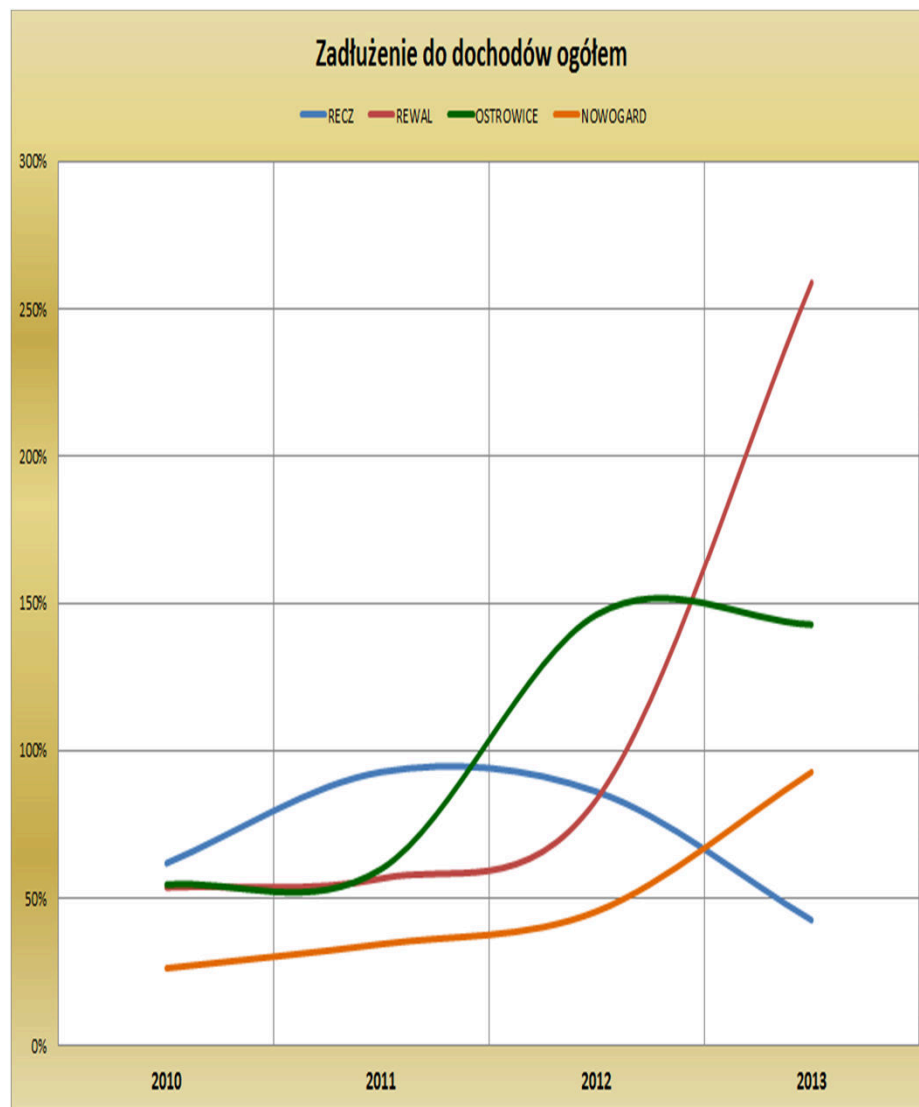

Stosunek zadłużenia do dochodów całkowitych w latach 2010-2013

Stosunek zadłużenia do dochodów własnych

Podsumowanie...4

- Najpoważniejszą i stale rosnącą grupą wydatków są wydatki na wynagrodzenie i pochodne, materiały, usługi, szkolenia, podatki i długi – a więc paragrafy związane z działalnością administracji gminy, jej służb, szkolnictwa i opieki społecznej (od 56 do 66% wydatków);
- Drugą grupą wydatków są inwestycje, których sumaryczna wartość systematycznie maleje (od 22 do 17%);
- W całym województwie inwestycje finansowane ze środków krajowych pozostają na tym samym poziomie co inwestycje współfinansowane ze środków Unii Europejskiej);
- Trzecią grupą są wydatki na bezpośrednią pomoc społeczną i pozostałe (od 21% do 17% wydatków);
- Najwięcej środków według działów gminy wydają na oświatę i wychowanie (ponad 30%);
- O połowę mniej gminy wydają na pomoc społeczną (15%);
- Trzecim działem pod tym względem jest transport i łączność (12%);
- Administracja publiczna wymaga wydania tylko 9,16 % zasobów;
- Nieco mniej wydają gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (8%);
- Po około 4% środków gminy wydają na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego, gospodarkę mieszkaniową oraz kulturę fizyczną;
- Pozostałe działy wymagają wydania po około 1-2% wydatków budżetowych;
- Obsługa długu publicznego wymagała zaangażowania zaledwie 1,6% wydatków.

Podsumowanie...5

- Zadłużenie odniesione do dochodów ogółem nie jest najlepszym wskaźnikiem kondycji finansowej samorządów, gdyż uznawany za bezpieczny poziom 60% przekroczyło zaledwie kilka gmin (w tym Rewal 259% i Ostrowice 143%);
- Zadłużenie odniesione do dochodów własnych należałoby uznać za bardziej wiarygodny wskaźnik, gdyż właśnie z tych dochodów gminy powinny spłacać zadłużenie;
- Pod tym względem najwyższą pozycję w rankingu zajmują gminy: Pełczyce, Bielice, Recz, Brojce, Przybiernów, Golczewo i dopiero Ostrowice;
- W 2013 roku pod tym względem najwyższą pozycję zajmowały gminy: Rewal, Nowogard, Pyrzyce, Karlino i Ostrowice (powyżej 200%).

Część III.

ANALIZA FINANSÓW CZTERECH GMIN

Dochody czterech gmin

- Analizowanymi gminami są:
- Wierzchowo (powiat drawski),
- Dobra (Szczecińska) (powiat policki),
- Białogard – gmina miejska, (powiat białogardzki)
- Goleniów, (powiat goleniowski).
- Ich wybór jest celowy. Dwie pierwsze gminy to gminy wiejskie, i jest to cecha je łącząca. Ale w zasadzie jedyna. Położone są na przeciwległych krańcach województwa (Wierzchowo na wschodnich, a Dobra na zachodnich obrzeżach regionu), pierwsza liczy sobie 4 421 mieszkańców i jest to liczba raczej niezmienna w ostatnich latach, druga liczy sobie 18 357 mieszkańców i jest to liczba od lat już gwałtownie się zwiększająca. Dobra jest gminą zurbanizowaną, o tylko tytularnym charakterze wiejskim, Wierzchowo jest gminą wiejską w całym tego słowa znaczeniu. Miejska gmina Białogard liczy 24 794 mieszkańców, miejsko-wiejska gmina Goleniów zamieszkiwana jest przez 35 381 mieszkańców, ale z nich 22 846 zamieszkuje w samym mieście. Miasto Białogard stanowi samodzielną jednostkę samorządową, otoczoną ze wszystkich stron obszarem wiejskiej gminy Białogard. Miasto Goleniów, o podobnej wielkości, jak miasto Białogard, stanowi jeden organizm samorządowy z otaczającymi obszarami wiejskimi.

Dochody mieszkańców i dochody gmin

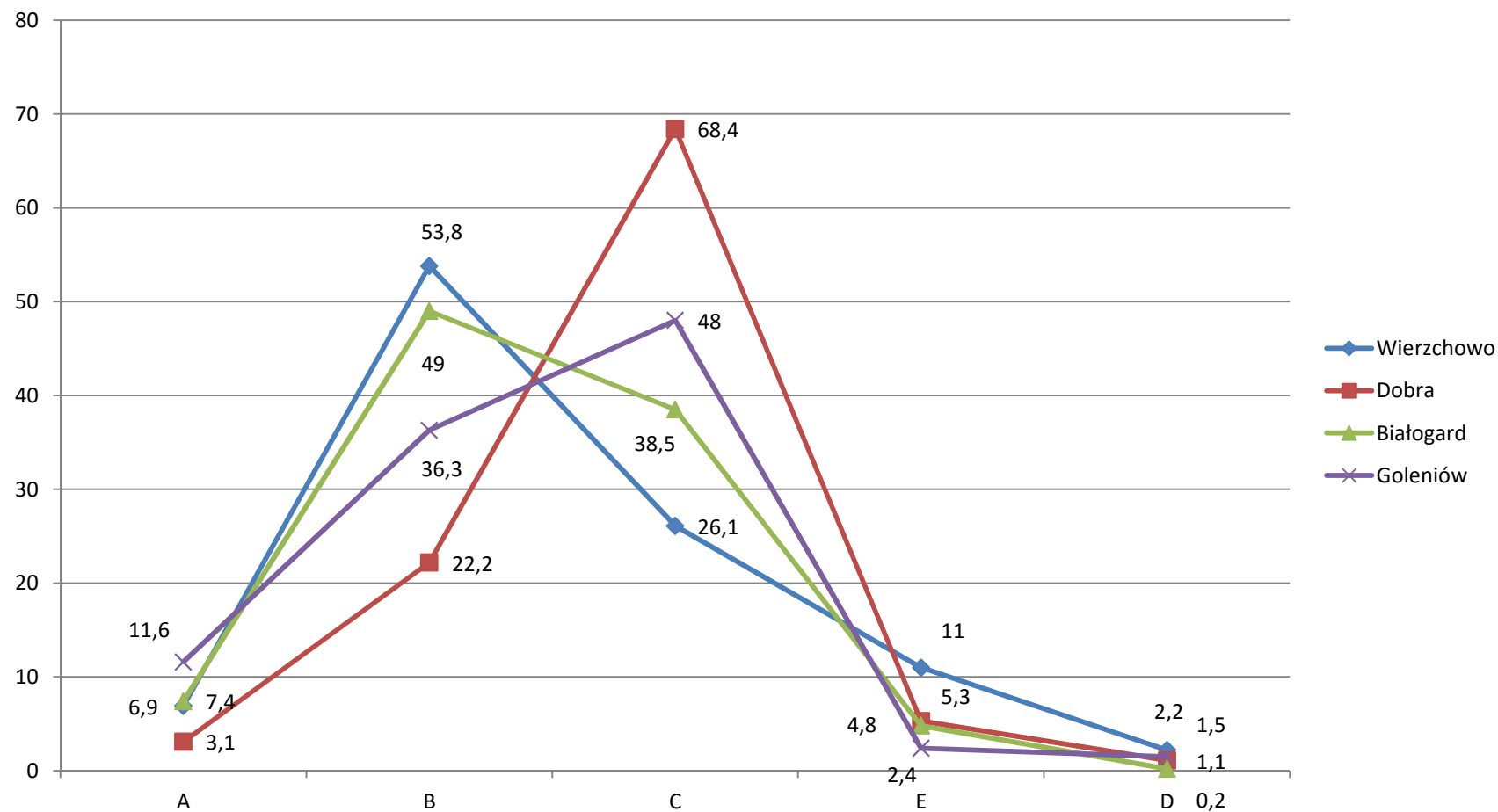
Dochody mieszkańców Rok	Gmina			
	Wierzchowo	Dobra Szczecińska	Białogard-miejska	Goleniów
2010	51 125 777,10	489 211 125,04	374 492 454,05	641 518 752,28
2011	55 131 534,10	530 283 237,75	395 955 552,51	673 774 367,54
2012	59 004 917,63	575 283 928,06	399 933 027,93	711 932 983,18
Razem	165 262 228,83	1 594 778 290,85	1 170 381 034,49	2 027 226 103,00
Wzrost 2010r.=100	115,41	117,59	106,79	110,98
Na 1 mieszkańca (rocznie)	12 460,40	28 958,59	15 734,73	19 099,01

Dochody gminy Rok	Gmina			
	Wierzchowo	Dobra Szczecińska	Białogard-miejska	Goleniów
2010	17 165 328,47	43 481 049,84	60 138 850,95	94 248 431,19
2011	13 800 243,33	46 242 272,91	60 111 337,64	94 966 245,15
2012	14 088 030,48	51 728 658,46	60 812 698,91	109 346 304,16
Razem	45 053 602,28	141 451 981,21	181 062 887,50	298 560 980,50
Wzrost 2010r.=100	82,07	118,97	101,12	116,02
Na 1 mieszkańca (rocznie)	2 547,70	1 926,40	1 825,67	2 109,61
Dochody mieszkańców/gminy	4,9	15,0	8,6	9,1

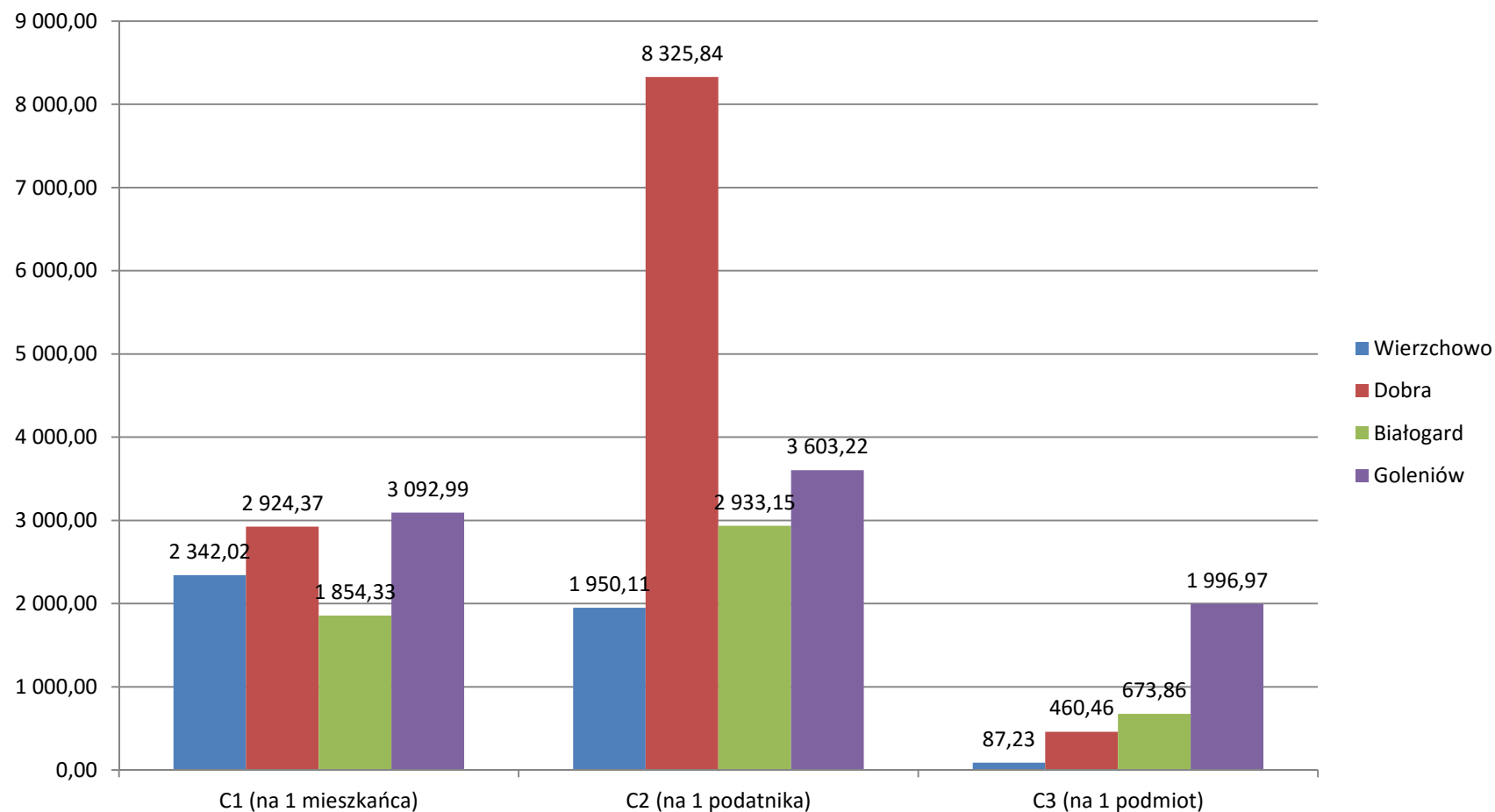
Posumowanie...5

- Ogólnym wnioskiem może być zdanie, iż najbiedniejszą jest gmina o najzamożniejszych mieszkańcach, a najbogatszą gmina o mieszkańcach najuboższych. Jest to konstatacja cokolwiek uproszczona, ale rzuca nieco światła na sposób kształtowania się dochodów jednostki i możliwe drogi zapewniania sobie strumieni przychodów. W gminie Dobra mieszkańcy mogą być znacznie solidniejszym źródłem osiągnięcia przychodów przez gminę (są liczniejsi i zamożniejsi), w Wierzchowie (mniejsza liczba mieszkańców, w dodatku raczej niezasobnych) gmina musi radzić sobie innymi sposobami.
- Dochody tych gmin, ale także dwóch pozostałych mogą zresztą przekonywać, że ich wielkość jest do pewnego stopnia funkcją liczebności mieszkańców gmin. Łączne dochody Goleniowa w latach 2010-2013 są 7 razy większe niż łączne dochody Wierzchowa, przy liczbie ludności 8 razy większej. W przypadku Goleniowa i Dobrej relacje są podobne. Liczba mieszkańców tej pierwszej gminy jest dwukrotnie większa niż liczba mieszkańców Dobrej. Dochody Goleniowa to również dwukrotność dochodów Dobrej.
- Identyczne są relacje między Białogardem i Goleniowem. W Białogardzie i dochody ludności i dochody gminy są dwukrotnie mniejsze niż odpowiednie wielkości w Goleniowie.
- Dość nieoczekiwane rysuje się XIX-wieczny obraz „potęgi” wspólnot. Wygrywa ta, która zbierze większą liczbę bagnetów.

Udział źródeł przychodów w dochodach czterech gmin

Obciążenie podatników opłatami i podatkami w latach 2010-2013

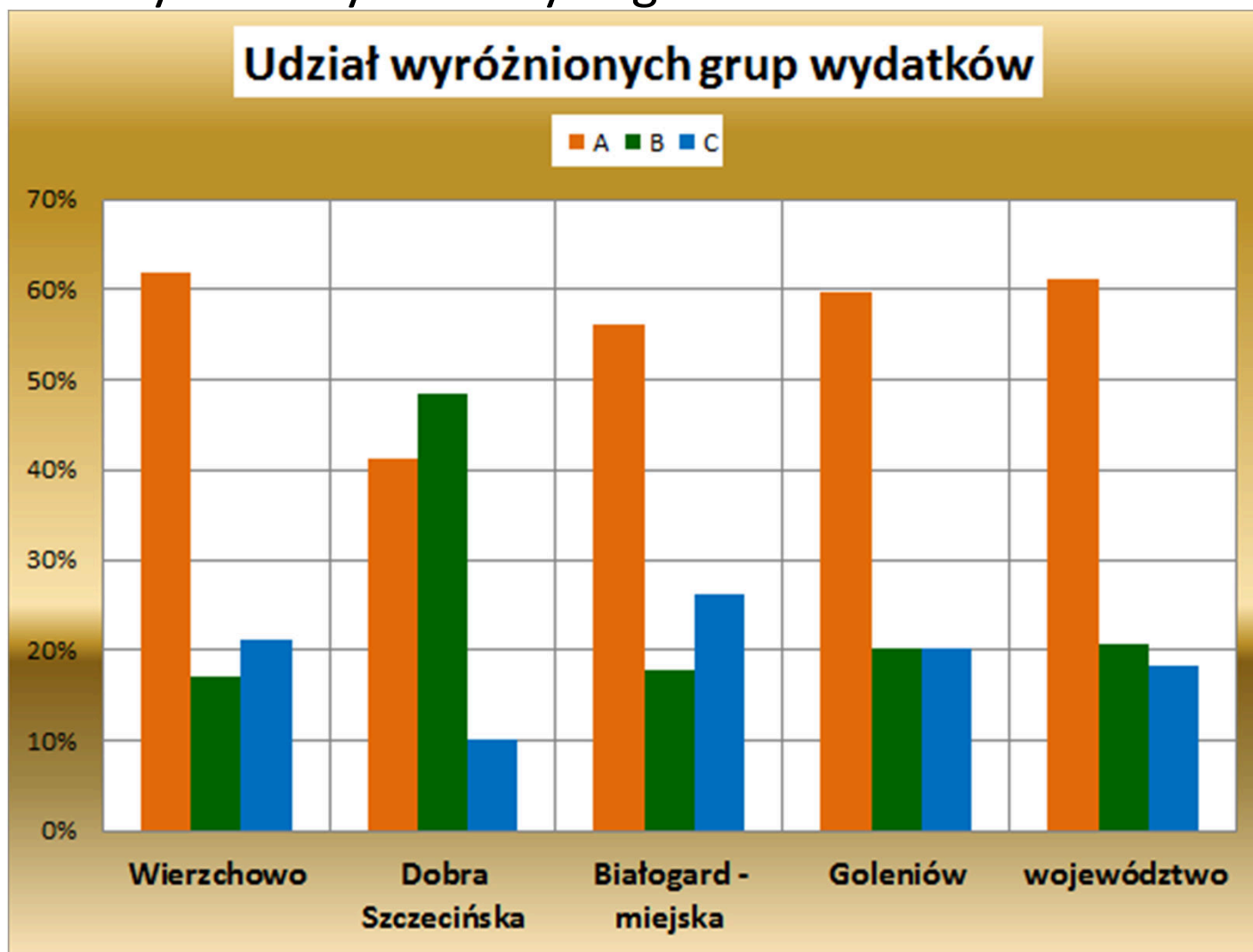
Wydatki wyróżnionych gmin w latach 2010-2013

Wydatki gminy w [zł]				
	Wierzchowo	Dobra Szczecińska	Białogard - miejska	Goleniów
2010	16 858 841,86	55 116 031,20	67 451 204,96	103 664 618,90
2011	13 352 365,50	52 102 998,89	61 010 786,26	107 544 329,13
2012	12 655 305,81	66 494 013,05	63 989 233,65	101 134 704,80
2013	14 701 274,82	63 248 689,99	71 177 090,02	121 333 261,54
Razem:	57 567 787,99	236 961 733,13	263 628 314,89	433 676 914,37
Wydatki gminy w [zł/mieszkańca]				
2010	3 793,62	3 323,45	2 705,95	2 968,97
2011	3 014,08	2 975,44	2 454,08	3 058,36
2012	2 862,54	3 622,27	2 580,84	2 858,45
2013	3 362,60	3 276,96	2 879,10	3 414,66
Razem:	13 033,97	13 209,86	10 619,04	12 303,41
Przyrosty wydatków (2010 rok = 100%)				
2010	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
2011	79,20%	94,53%	90,45%	103,74%
2012	75,07%	120,64%	94,87%	97,56%
2013	87,20%	114,76%	105,52%	117,04%

Wydatki wyróżnionych gmin w latach 2010-2013

	Udziały poszczególnych grupy w wydatkach [%]				
	Wierzchowo	Dobra Szczecińska	Białogard - miejska	Goleniów	województwo
A1	42,10%	21,57%	36,67%	34,39%	35,68%
A2	3,08%	3,91%	2,84%	5,47%	4,51%
A3	16,61%	15,88%	16,53%	19,81%	20,96%
A	61,80%	41,36%	56,05%	59,67%	61,15%
B1	16,33%	40,55%	12,07%	15,95%	10,24%
B2	0,73%	7,97%	5,74%	4,15%	10,35%
B	17,06%	48,52%	17,81%	20,10%	20,59%
C1	13,68%	4,77%	16,14%	9,86%	10,65%
C2	7,47%	5,35%	10,00%	10,37%	7,61%
C	21,14%	10,12%	26,14%	20,23%	18,26%

Wydatki wyróżnionych gmin w latach 2010-2013

Podsumowanie...6

- Również analizując wydatki czterech wyróżnionych gmin można pokusić się stwierdzenie, iż najbiedniejszą jest gmina o najzamożniejszych mieszkańcach, a najbogatszą gmina o mieszkańcach najuboższych. Jest to wniosek cokolwiek uproszczony, ale prawdziwy o tyle, że najbogatsza gmina Dobra może sobie pozwolić na przeznaczenie na inwestycje aż 48,5% swoich wydatków a na pomoc społeczną tylko 4,8%. Natomiast najbiedniejsza gmina, czyli Wierzchowo na utrzymanie administracji publicznej przeznaczają 61,8%, na pomoc społeczną 13,7% a na inwestycje tylko 17% wydatków. Niestety, podobnie jest w Białogardzie. Która na administrację przeznaczają 56%, na pomoc społeczną 16% a na inwestycje też tylko 17,8% wydatków;
- Wydatki analizowanych gmin nie mają stałej tendencji wzrostowej, a raczej wzrost z pewnym wahaniem. Jedynie w gminie Wierzchowo wystąpiło wyraźne obniżenie wydatków w stosunku do 2010 roku.
- Najwyższe wydatki na mieszkańca występują w najmniejszych gminach (Wierzchowo – 13,0 tys. zł, Dobra 13,2 tys. zł), natomiast w największej gminie – Goleniowie są one tylko nieco niższe – 12,3 tys. zł. Zdecydowanie najniższe wydatki miała gmina miejska Białogard, tylko 10,6 tys. zł.

KONKLUZJE (1)

Nie stwierdzono żadnych widocznych zagrożeń dla wykonywania przez administrację gmin zadań zlecanych przez Wojewodę;

Takie zagrożenie mogłoby wystąpić tylko w sytuacji likwidacji gminy, a na to się raczej nie zanosz;

KONKLUZJE (2)

Środki finansowe służące realizacji zadań zlecanych przez administrację rządową stanowią jednakże **niewielką część budżetów gminnych**. Podstawowymi zadaniami realizowanymi przez gminy w tym zakresie są zadania **oświatowe** (subwencja) i **pomoc społeczna** (dotacja). O ile w tym drugim zadaniu środki po stronie dochodów i wydatków równoważą się, o tyle przy tym pierwszym wydatki znacznie przekraczają wielkość dochodów;

KONKLUZJE (3)

Bardzo ważnym zagadnieniem jest to, aby Wojewoda posiadał całkowitą wiedzę o **aktualnej sytuacji finansowej gmin zagrożonych** nadmiernym zadłużeniem albowiem w jego gestii leży **opiniowanie pożyczek** dla tych gmin ze strony Skarbu Państwa oraz wprowadzanie ewentualnego **zarządu komisarycznego**;

KONKLUZJE (4)

Przekroczenie pułapu **60% zadłużenia** w stosunku do dochodów ogółem dotknęło tylko **kilka gmin**; ale przekroczenie poziomu **100% zadłużenia w stosunku do dochodów własnych** dotknęło i nadal dotyka wiele gmin, i to zagrożenie wydaje się być znacznie lepszym sygnałem ostrzegawczym !!!

Wojewoda powinien - we współpracy z **RIO** na bieżąco - kontrolować poziom planowanych wydatków zasilanych z pożyczek gmin przekraczających **100% dochodów własnych** i w każdym przypadku żądać wyjaśnienia zaistniałej sytuacji oraz symulacji spłaty zadłużenia w oparciu o środki własne lub pożyczki ze Skarbu Państwa (o ile nie będzie tego żądać RIO);

KONKLUZJE (5)

Zdaniem autorów ekspertyzy, nasila się problem oceny celowości niektórych inwestycji podejmowanych (lub planowanych) przez gminy, do której to oceny RIO nie zostało uprawnione. *(kto miałby to robić i jakie mogłyby być sankcje nie naruszające samorządności gmin ? !!!).*

Dziękujemy za uwagę